

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3067/2019. (III. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.21.129/2017/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Egy magánszemély indítványozó (7100 Szekszárd, Tanya utca 4. szám alatti lakos, képviseli a Tettrekész Magyar Rendőrség Szakszervezete, a továbbiakban: indítványozó I.) és a Tettrekész Magyar Rendőrség Szakszervezete (székhelye: 7100 Szekszárd, Tanya utca 4., képviseli: dr. Balázs Ildikó ügyvivő főtitkár, továbbiakban: indítványozó II.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján terjesztettek elő alkotmányjogi panaszt, amelyben kérték a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.21.129/2017/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Fővárosi Törvényszék 25.P.23.427/2015/18. számú elsőfokú ítéletére, és a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.805/2016/9/II. számú másodfokú jogerős ítéletére is kiterjedő hatállyal. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény I. és II. cikkét, a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. A támadott bírósági határozatok alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.2. Az indítványozó II. szakszervezet főtitkári tisztségét betöltő indítványozó I.-gyel szemben a Székesfehérvári Nyomozó Ügyészség 2009. augusztus 8-án, míg a Kaposvári Nyomozó Ügyészség 2010. február 3-án rendelt el nyomozást, amelyeket utóbb megszüntettek. A Fejér Megyei Főügyészség és a Somogy Megyei Főügyészség ezután elrendelte a nyomozás folytatását, majd a Kaposvári Nyomozó Ügyészség a nyomozások egyesítéséről határozott. Az eljárás az indítványozó I.-gyel szemben folytatólágosan, részben bünszövetségben, üzletszerűen jelentős értékre elkövetett sikkasztás büntette és más bűncselekmények miatt volt folyamatban. A büntetőeljárás során az indítványozó I.-et 2011 júniusában őrizetbe vették és indítványozták előzetes letartóztatásának elrendelését, amelyet a Kaposvári Városi Bíróság elutasított és lakhelyelhagyási tilalmat rendelt el vele szemben. Az ügyészség utóbb ismét indítványozta az indítványozó I. előzetes letartóztatását, amelyre tekintettel a Kaposvári Városi Bíróság az indítványozó I. előzetes letartóztatását elrendelte, a döntést a Somogy Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság helybenhagyta. A Kaposvári Nyomozó Ügyészség 2010. június 29-én meghozott végzése alapján az indítványozó II. irodájában házkutatást végeztek, majd a 2011. június 3-án, június 8-án és szeptember 15-én kelt határozatok alapján az indítványozó II. irodájában további házkutatásokra és iratok lefoglalására került sor.
- [4] A Zalaegerszegi Törvényszék mint másodfokú bíróság jogerős ítéletében az indítványozó I.-gyel szemben csalás büntette miatt első fokon kiszabott szabadságvesztés büntetést öt évre emelte fel.
- [5] 1.3. Az indítványozók – a büntetőeljárás során – a Legfőbb Ügyészség I. rendű alperessel és a Kaposvári Törvényszék II. rendű alperessel szemben személyhez fűződő jogaik megsértése és a jogkövetkezmények alkalmazása iránt terjesztettek elő keresetet.
- [6] Az indítványozók keresete szerint az I. rendű alperes a házkutatás és a nyomozás szabályainak be nem tartásával megsértette az indítványozó I. vonatkozásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 76. §-a szerinti egyenlő bánásmód követelményét, a személyes szabadság jogellenes korlátozásának tilalmát, az emberi méltóságot és a jóhírnévhez való jogot, valamint a régi Ptk. 82. §-ában védett magánlakáshoz fűződő jogot, ezért kérték az I. rendű alperes további jogsértéstől való eltiltásra, elégtétel adására, valamint az indítványozó I. javára 1 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezését.

Kérték az indítványozók keresetükben továbbá annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes a házkutatás szabályainak megsértésével és jogellenes telefonlehallgatásokkal, valamint az indítványozó II. sértettként történő megjelölésével megsértette az indítványozó II. vonatkozásában az egyenlő bánásmód követelményét és a jóhírnévhez való jogot. Ennek alapján kérték az indítványozók az I. rendű alperes további jogsértéstől való eltiltását, elégtétel adására, valamint az indítványozó II. részére 1 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezését.

- [7] Az indítványozók keresetükben kérték annak megállapítását is, hogy a II. rendű alperes a jogellenes őrizetbevételrel és az előzetes letartóztatás jogellenes elrendelésével, valamint fenntartásával megsértette az indítványozó I. vonatkozásában az egyenlő bánásmód követelményét, a személyes szabadság jogellenes korlátozásának tilalmát, az emberi méltóságot, az egészséghez és jóhírnévhez való jogot. Kérték továbbá annak megállapítását, hogy a II. rendű alperes az indítványozó II. főtítkárának jogellenes őrizetbevételével, előzetes letartóztatása jogellenes elrendelésével és fenntartásával, az indítványozó II. mint szakszervezet helyzetének ellehetetlenítésével, valamint a tagok és tisztségviselők telefonbeszélgetéseinek jogellenes lehallgatásával megsértette az indítványozó II. vonatkozásában az egyenlő bánásmód követelményét és a jóhírnévhez való jogot. Erre tekintettel kérték az indítványozók a II. rendű alperes további jogsértéstől való eltiltását, valamint elégtétel adására, és az indítványozók javára személyenként 1 000 000 Ft nem vagyoni kár megfizetésére kötelezését.
- [8] 1.4. A Fővárosi Törvényszék 2016. március 17-én hozott 25.P.23.427/2015/18. számú ítéletével az indítványozók keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság – annak hangsúlyozása mellett, hogy ügyészégi és bírósági jogkörben okozott kár alapjául szolgáló jogsértés csak kirívóan súlyos jogszabálysértés esetén alapozza meg a felróhatóságot és ezáltal a kártérítési felelősséget –, azt mondta ki, hogy az alperesek részéről jogellenes magatartás tanúsítása nem volt megállapítható.
- [9] 1.5. A Fővárosi Ítéltábla 2017. január 10-én kelt 5.Pf.20.805/2016/9/II. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgya és az indítványozók által az államnak külön felhívásra fizetendő kereseti illeték vonatkozásában helybenhagyta. A másodfokú bíróság lényeges körülménynek tartotta, hogy a polgári peres eljárás a büntető eljárással párhuzamosan, annak lezárultát megelőzően zajlott és a jogerős büntetőítélet tartalma a polgári perben csak fellebbezési szakban válhatott ismertté. Erre tekintettel a régi Ptk. 84. § (1) bekezdés a)–d) pontjai szerinti objektív jogkövetkezmények alkalmazását illetően a másodfokú bíróság arra az álláspont-ra helyezkedett, hogy nincs jogi lehetőség arra, hogy egy folyamatban lévő büntetőeljárásban az ügyészt, vagy a büntetőbíróságot a polgári bíróság az eljárási kötelezettségeik gyakorlásától eltiltsa, vagy a büntető eljárásba bármilyen módon beavatkozzon, ezért az erre irányuló indítványozói kérelmeket érdemi vizsgálat nélkül el kellett utasítani.
- [10] 1.6. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2018. április 25-én hozott Pfv.IV.21.129/2017/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A régi Ptk. 84. § (1) bekezdés szerinti szankciók alkalmazását illetően azonban a Kúria nem osztotta a jogerős ítéletben foglalt álláspontot. A Kúria érvelése szerint ugyanis, akit személyhez fűződő jogában megsértettek az „eset körülményeihez képest” támaszthatja a polgári jogi igényeket a jogsértő féllel szemben. Ebből következően a Kúria szerint a nyilvánvalóan alaptalan, vagy indokolatlan objektív szankciók alkalmazása iránti kérelem nem teljesíthető, azonban általánosan, elvi élel nem lehet azt kijelenteni, hogy az ügyészégi, bírósági jogkörben történő eljárás során megsértett személyhez fűződő jogok esetén eleve kizárt lenne az objektív szankciók alkalmazása.
- [11] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban – majd főtítkári felhívást követően annak kiegészítésében – elsődlegesen az Alaptörvény XV. cikkének (1) és (2) bekezdéseire, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva kérték a támadott bírói döntések megsemmisítését. Az indítványozók sérelmezték, hogy keresetük 2012. május 31-i benyújtása után az első tárgyalási határnapot 2014. február 19-re tűzte ki a bíróság, amelyet ezt követően kétszer is elhalasztottak a bíróság működésében felmerült objektív okokból. Az első tárgyalásra így csak 2014. június 27-én, több mint két évvel a kereset benyújtását követően került sor, míg az elsőfokú ítélet 2016. március 17-én, a II. fokú ítélet 2017. január 10-én, majd a Kúria ítélete 2018. április 25. napján született meg. Ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jogot sértette az indítványozók szerint az, hogy az indítványozó I. 2013. március 18. napján kérte a személyes költségmentesség megadását, amelyet a Fővárosi Törvényszék – az indítványozó I. előzetes letartóztatását, a vele szemben a lakóhelyétől több száz kilométerre elrendelt

lakhelyelhagyási tilalmat, valamint a kiskorú gyermekéről való gondoskodási kötelezettséget és a kapcsolattartás lehetőségét figyelmen kívül hagyva – elutasított, majd az ellene benyújtott fellebbezést, csak közel három évvel később, 2016-ban terjesztették fel a másodfokú bíróságra. Az indítványozói álláspont szerint a bíróság az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére vonatkozó kereseti kérelem kapcsán nem módosította a bizonyítási teherről történt tájékoztatást, sőt e kereseti kérelemmel nem is foglalkozott, úgyszintén elmaradt a kioktatás a bizonyítást illetően a telefonlehallgatásokra, illetve a „nem valós adatok közlésére” vonatkozóan is. Az indítványozók sérelmezték, hogy az ügyükben eljáró bíróságok nem vették figyelembe az általuk csatolt azon iratokat, amelyek álláspontjuk szerint bizonyították, hogy az I. rendű alperes személyiségi jogot sértő – a bűnösségre való egyértelmű utalást tartalmazó – módon „adott hírt a médiában” a házkutatásról. Ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével járt véleményük szerint az, hogy az indítványozók számos bizonyítási indítványát a bíróságok lakonikus rövidséggel utasították el, az ellentmondások feloldására nem törekedtek, törvénysértően állapították meg az indítványozó II. számára az illetékfizetési-kötelezettséget, a nyomozás folytatásának körében hibás volt a bíróságok tényállás megállapítása, továbbá iratellenes volt az a megállapítás, miszerint a nyomozási határidők meghosszabbítása a jogszabályoknak megfelelően történt volna.

- [12] Az indítványozók szerint az Alaptörvény XV. cikkét sértette az, hogy a bíróságok egyoldalúan csak azokkal az állításokkal foglalkoztak, amelyeket az I. és II. rendű alperes állított, így „érezhetően több joggal rendelkezett” a bíróságokkal szorosan együttműködő ügyészség és a II. rendű alperes képviselőjét ellátó Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH). A bíróságok továbbá – indítványozói álláspont szerint – abból indultak ki, hogyha valaki ellen az ügyészség eljárást indít, arról már állíthatják, hogy bűnös, holott a személyiségi jogi jogsérelmek a büntetőeljárás nyomozati szakaszában valósultak meg, amely cselekményeket a büntetőbíróság nem vizsgálta. Az egyenlő bánásmód sérelmével a bíróságok annak ellenére nem foglalkoztak, hogy a sérelem valószínűsítése megtörtént, márpedig ez esetben a törvény szerint az ügyészségnek és az OBH-nak kellett volna bizonyítania azt, hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartották. Az indítványozói álláspont szerint az állított jogsértések egyben megvalósították az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének és II. cikkének a sérelmét is.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [14] 3.1. Az indítványozók a Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletét 2018. június 15-én vették át, az alkotmányjogi panaszt 2018. augusztus 14-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül – nyújtották be. Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét továbbá – a XV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését illetően –, az alaptörvény-ellenesség indokolását, valamint kifejezett kérelmet a sérelmezett ítéletek megsemmisítésére. Az indítványozók az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések alapjául szolgáló eljárásban felperesek voltak, így érintettségük megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. Ugyanakkor az Alaptörvény I. cikkének (1) bekezdése nem tartalmaz az indítványozók számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésre alkotmányjogi panasz nem alapítható, továbbá az indítvány az Alaptörvény II. cikkét illetően, a támadott bírósági határozatok vonatkozásában, önálló indokolást nem tartalmaz.
- [15] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [16] 3.2. Jelen ügyben az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésére hivatkozva állították az eljárás elhúzódását, az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz fűződő joguk sérelmét. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján ugyanakkor az volt megállapítható, hogy az eljárás időközbeni szünetelését követően, az indítványozók az elsőfokú bíróság által 2016. március 17-én elbírált módosított keresetüket 2015. december 17-én nyújtották be.

- [17] Az indítványozók a törvény előtti egyenlőségre hivatkozva – általánosságban – állították azt, hogy a bíróságok érezhetően több jogot biztosítottak az alperes Legfőbb Ügyészségnek és a Kaposvári Törvényszéknek, továbbá azt is, hogy a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogukat sértette – egyebek mellett – a tájékoztatási kötelezettség bíróság általi elmulasztása, az előzetes letartóztatás és a lakhelyelhagyási tilalom mikénti értékelése, a bizonyítási indítványaik bíróság általi elutasítása, valamint a költségmentesség engedélyezése és az illetékfizetés tárgyában hozott döntés is.
- [18] Az Alkotmánybíróság fentiek alapján azt állapította meg, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszukban a bíróságok jogértelmezését vitatták és kérelmük valójában arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság az ügyükben meghozott bírósági ítéleteket az indítványozói érvelés szerinti jogértelmezéssel, törvényességi indokok alapján semmisítse meg.
- [19] Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamenyny – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható [lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]].
- [20] 4. Az indítványozók a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntésekkel kapcsolatosan nem állítottak olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [21] Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg egyrészt az Abtv. 27. §-ában, másrészt a 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. március 19.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1349/2018.

• • •